

22140185

SLOVAK A: LITERATURE – HIGHER LEVEL – PAPER 1
SLOVAQUE A : LITTÉRATURE – NIVEAU SUPÉRIEUR – ÉPREUVE 1
ESLOVACO A: LITERATURA – NIVEL SUPERIOR – PRUEBA 1

Friday 9 May 2014 (morning)
Vendredi 9 mai 2014 (matin)
Viernes 9 de mayo de 2014 (mañana)

2 hours / 2 heures / 2 horas

INSTRUCTIONS TO CANDIDATES

- Do not open this examination paper until instructed to do so.
- Write a literary commentary on one passage only.
- The maximum mark for this examination paper is *[20 marks]*.

INSTRUCTIONS DESTINÉES AUX CANDIDATS

- N'ouvrez pas cette épreuve avant d'y être autorisé(e).
- Rédigez un commentaire littéraire sur un seul des passages.
- Le nombre maximum de points pour cette épreuve d'examen est *[20 points]*.

INSTRUCCIONES PARA LOS ALUMNOS

- No abra esta prueba hasta que se lo autoricen.
- Escriba un comentario literario sobre un solo pasaje.
- La puntuación máxima para esta prueba de examen es *[20 puntos]*.

Napište komentár o **jednom** z nasledujúcich textov:

1.

Mŕtve oči
(Úryvok)

– Adam! – aj vzrušenie bolo v ňom, aj prekvapenie, že sedí tu, blízko nej, na druhej strane potoka, a hľadá rovno na ňu. V prvej chvíli sa zahanbila, rukami prekrižila prsia, dve večernice, a potom sa naklonila dopredu, aby mu mohla lepšie vidieť do tváre.

Adam mlčí, mlčí ťažko a tak ako ešte nikdy v živote nemlčal. Ústa pootvorené, sykavo vŕahuje do seba vzduch. A ruky sa mu trasú, lebo cíti, že udiera do neho akési zvláštne svetlo, horúce ako slnečné, lenže iné, čudné, lebo ho do ošialu privádza. A to svetlo mu bičuje krv, šľahá bolestivo, že musí zatínať zuby, aby nevykríkol, uj, uj... len aby nevykríkol!

Potok tečie, žblnkoce a na jeho brehoch zapaľujú sa blesky, vychádzajúce z dvoch ľudských mračien. Križujú sa nad potokom a víria, tvoriac veľké a ohnivé koleso, a potom akýsi smiech to koleso láme a drví.

To ona, z letoviska.

Smeje sa.

A tento smiech zotrel surový výraz z jej podlhovastej tváre, ktorá sa teraz stala ženskejšou. Aj ruky sníma z prs a dve večernice znovu mátožne zažiaria do tichej noci.

Sedí obnažená do pol pása na skale a nohy, voľne spustené, už nevíria vodu. Potok ich obmýva, ochladzuje.

Dievča dráždi noc svojou nahotou. Kníše sa, jej telo sa vlní a ona sa oddáva tomuto tancu so zadivenými očami, v ktorých dotlieva bázeň. Lebo tam, na druhej strane potoka sedí on, ktorý jej nebol ničím a vzbudzoval v nej doposiaľ len ľútosť. Ale táto noc jej vraví, že nie je to slepý Adam s detskou tvárou, ale chlap so širokými ramenami.

To vraví noc.

Noc. Táto tichá noc.

Krásne je to – sedieť takto beztriestne pred ním, pred chlapom, vystierať si ramená, boky a byť zastretá len jeho mŕtvymi očami.

Plecia a hrud' jej už uschli.

Noc je teplá.

Ale na tvár jej priletel ten surový výraz. Noc ho vyplŕula, odkiaľsi z polí priniesla alebo zo sokorcov smrekov, pomedzi ktoré padala večernica.

Adam ohluchol. Nitky, ktoré ho spájajú so svetom, ktosi prestrihol. Samota, len potok klokoce.

– Kde si? – zavolať.

– Tu, – odpovedala z druhého brehu. Na kameni je clivo a on má silné ramená a širokú hrud'.

Zošuchla sa z kameňa a chvíľu postála. Dno potoka je klzké. A ona načúva ako pred chvíľou Adam. Otáča hlavu. Ale noc je tichá, ani harmoniky nečúť. Srdce jej bláznivo tlčie a do hrda jej stúpa akási bolesť. Trasia sa, Kolená zoslabli. Musí sa chytiť kameňa. Najprv jednu nohu vyložila na breh, druhú, ale stáť nevedela, musela si sadnúť.

Oba sú na jednom brehu – dievča z letoviska a on, so silnými ramenami a širokou hrud'ou.

- Kdesi štrkoce voz.
40 Naklonila sa k nemu a pošepala.
– Adam.
Noc nie je tichá. Voz už hrmí hradskou a počuť opité hlasy.
– Pod', pod', – volá Adam a vystiera ruky.
Ona sa podala bližšie.
45 Noc nie je tichá. Hlasy počuť zreteľnejšie. A voz hrmí, obruče kolies sekajú do skál.
Konské kopytá klepocú.
Dievča z letoviska sa trasie. Podalo sa ešte o meter, ale k Adamovým rukám a jeho širokej
hrudi je ešte ďaleko a ďaleko.
Hlasy sú dva. Jeden zachrípnutým piskľavý, a druhý sýty, bujný ešte a patriaci podistým
50 mladému človeku.
– Pod', pod', – šepce Adam. Oči zvlhnuté, akoby pozeral do slnka.
Ale dievča z letoviska sa už nepodalo. To noc. Noc s hrmotiacim vozom a hlasmi opilcov.
– Preboha, Adam! Vracia sa ti otec.
Ruky padli.
55 – Otec...
– Podaj mi blúzku, musím sa obliecť.
Podal bez slova. Bol už v inom svete. Na rúbanisku medzi pniakmi a pri voze, ktorý zabočil
z hradskej na poľnú cestu, a tam sa mu kolesá prevaľovali cez okrúhle kamene.

Rudolf Jašík, *Červené a biele kruhy* (1961)

2.

Vystrihovačka

- Z reportáže o pretekoch anglických chrtov
vystrihujem slovo LÁSKA
ktoré tam spod psej nohy do oblohy hľadí
belasým okom
- 5 Zo starej modlitebnej knižky vyhladenej
trpkou slinou starcov
vystrihujem slovo ČLOVEK
ktoré tam bezmocne kľáčí
na studenom prahu pokory
- 10 Z proroctva meteorológa o tom že bude stále
zamračené
- vystrihujem slovo SLNKO
ktoré tam márne d'obe do skeptickej škrupiny
mrakov
- 15 A všetky tie slová vytrhnuté z nespravodlivých
súvislostí
- nalepujem v najkratšom poradí akého som
schopný
- aby som vám ich mohol poslať
- 20 V havranej noci keď deti zhlboka vdychujú spod
svietiacich hviezd
- a vaše ženy sa v belostnom sne
prvýkrát bozkávajú
budete čítať o tom že zem je rada
že sa pod vami dosial' šťastne točí
- 25 že more často myslí na vaše čisté oči
a že sa naučí jedine kvôli vám
maličkú uspávanku zeleným jahodám
- 30 Keď potom príde ráno vy ten list kľudne spálte
a nad jeho ohňom zohrejte svoje spiace dlane
a všimnite si prosím že báseň umiera pre vás
veselo a odovzdane

Mikuláš Kováč, *Obrana stavebnice* (1963)